

Boekbespreking

Jelle van Dijk

"Beleef het Duin"

Uitgegeven en samengesteld door IVN Vereniging voor natuur- en milieu-educatie afdeling Leiden. 223 pagina's. Prijs f27,50. Leden van IVN, KNNV en Stichting Duinbehoud kunnen het boek bij de Groene Winkel in Leiden kopen voor f22,50.

Het gebeurt niet vaak dat er vlak achter elkaar zo maar twee bijzondere duinboeken worden uitgegeven. Werden we vorig jaar verrast door "Lezen in het Duin", waarvan inmiddels de tweede druk is verschenen, nu komt de IVN-afdeling Leiden met een bijzondere uitgave. "Beleef het Duin" is een ontzettend leuk en leerzaam boek. Het is geschreven door IVN-natuurguiden die op deze manier de mogelijkheid bieden om allerlei wetenswaardigheden die zij op cursussen en natuurwandelingen over de deelnemers hebben uitgestrooid, nog eens rustig door te nemen.

Wat direct opvalt in dit boek is het enthousiasme van de schrijvers en de (geslaagde) poging het vooral niet te ingewikkeld te maken. Zoals we van IVN-guiden gewend zijn, komen allerlei facetten van de natuur ter sprake: de ontstaansgeschiedenis van de duinen, plan-

ten, paddestoelen, bladluizen, mieren, vlinder, gallen, vogels, konijnen, vossen en duinmilieu. Wie nog nooit een lezing van Gert Jan de Bruyn heeft bijgewoond, kan nu de schade enigszins herstellen door zijn verhaal over de Rode Bosmier in dit boek te lezen. Met het noemen van deze naam wordt al duidelijk dat het de redactie gelukt is, deskundigen te verleiden tot het schrijven van goed leesbare verhalen. Om de andere auteurs niet te kort te doen, volgen hier ook hun namen: R. Cupe-rus, K. Langeveld, L. Hemerik, I. Tangelder, A. Mabelis, H. Mesters en T. Verstrael.

Het boek is geïllustreerd met fraaie pentekeningen, waarvan er vele afkomstig zijn van Aad de Vette en Kees Langeveld. Het boek is gevat in een gladde, kleurrijke kaft. Bij zo'n aardig boek is het jammer te moeten constateren dat de spellingcontrole niet al te secuur heeft plaatsgevonden. In dezelfde alinea "insect" naast "insekt" staat gewoon slordig. Ook hoofdletters staan niet steeds op de plaats waar ze behoren te staan en "Vogels van Noordwijk en Omstreken" is niet geschreven door ondergetekende, maar door ondergetekende en Dick Hoek. Deze kleinigheden doen echter weinig afbreuk aan het leesplezier dat dit boek velen zal verschaffen.

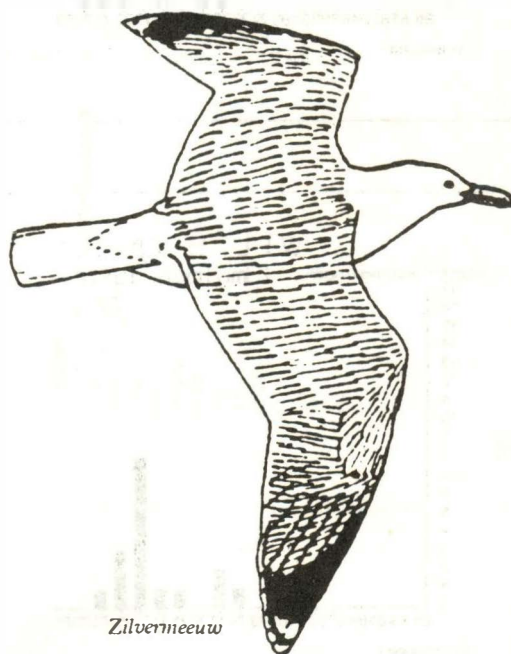
Zilvermeeuwen op het Noordwijkse strand

Hein Verkade

Begin 1986 startte Dr. A.L. Spaans een omvangrijk kleurring-onderzoek bij Zilvermeeuwen. De drie daarop volgende broedseizoenen werden ongeveer 4000 kuikens in 14 verschillende grote kolonies in heel Nederland geringd. Om beide poten werd een grote gekleurde ring met daarop een duidelijke letter of cijfer aangebracht. De kleurcombinatie van ringen gaf aan uit welke kolonie de meeuw afkomstig was, en de unieke cijfer/lettercombinatie met welk individu men te doen had. Doel van het onderzoek was, en is nog steeds, inzicht te krijgen in verspreiding, vestigingspatroon en overlevingskansen van Zilvermeeuwen in Nederland.

Veel vogelaars trokken er gewapend met verrekijker, telescoop en notitieblok op uit om zo veel mogelijk geringde meeuwen terug te melden. Natuurlijk waren meeuwenrijke plekken favoriet, zoals havens en vuilnisbelten. Ook ikzelf werd als meeuwen-waarnemer door deze plaatsen aangetrokken. Het gevolg was dat sommige meeuwen wel 3 of 4 maal per dag op dezelfde plaats door verschillende waarnemers werden teruggemeld. Na dit in diverse verslagen bemerkt te hebben, twijfelde ik aan het nut van mijn bijdrage aan het onderzoek. De oplossing hiervoor lag natuurlijk heel dichtbij, het strand van Noordwijk! Het kost alleen wel wat meer moeite om de ringen af te lezen. De meeuwen zitten op het strand meer verspreid en er is veel meer verstoring.

Fietsen bleek dé oplossing voor deze problemen. Met redelijk weer en laagwater trok ik er op uit, soms richting Katwijk, maar meestal naar het noorden richting Zandvoort. Al snel bleek als bijkomend voordeel dat meeuwen duidelijk minder angst voor een fietser dan voor

een wandelaar hebben.

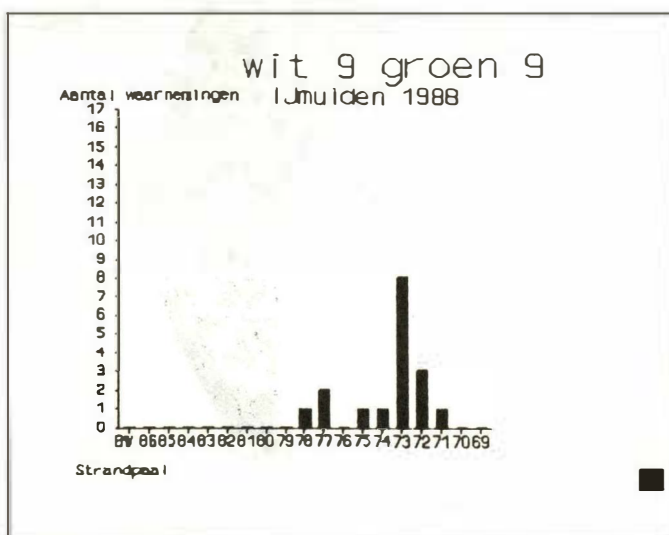
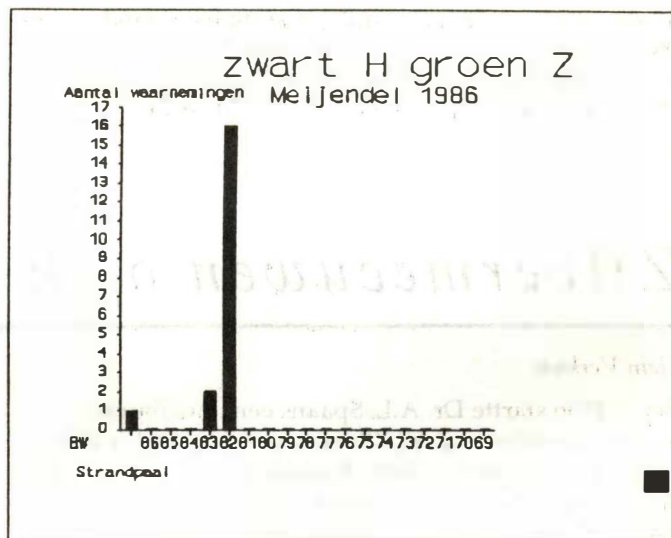
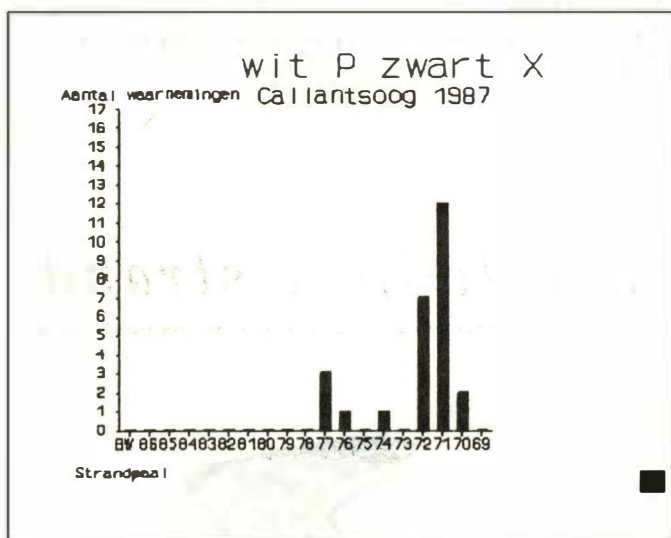
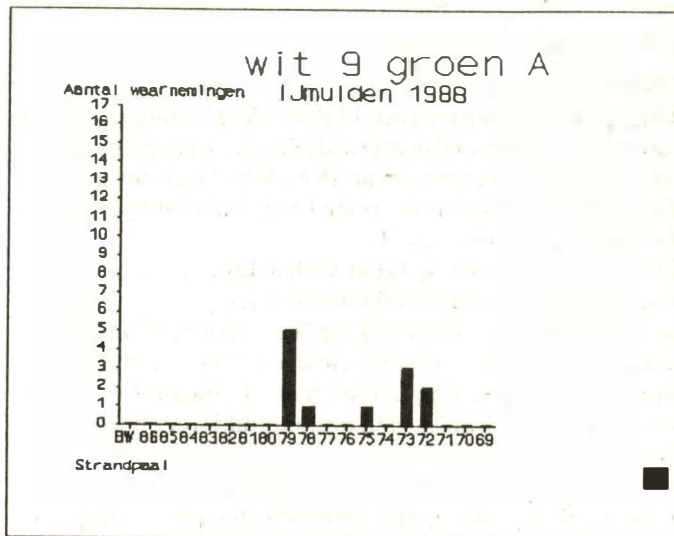
Het gevolg is dat ik nu een aantal jaren later een flinke hoeveelheid ringwaarnemingen over zo'n 17 kilometer strand verzameld heb. In het begin telkens nieuwe exemplaren maar in de loop van de tijd steeds vaker dezelfde vogels. Na een aantal jaren ben ik al die waarnemingen eens bij elkaar gaan voegen per vogel. Daar blijken regelmatigheden in voor te komen. Ondanks het feit dat het strand over die 17 kilometer overal min of meer gelijk is, blijken de individuele meeuwen duide-

lijk voorkeur te hebben voor een eigen plekje. Voor acht verschillende Zilvermeeuwen heb ik daarom een grafiekje gemaakt waaruit deze voorkeur steeds naar voren komt.

Op de horizontale as zijn de strandpaal-nummers van zuid naar noord, 86 tot 69 weergegeven. Paal 86 is bij de Rijnmond in Katwijk, paal 81 bij de vuurtoren van Noordwijk en paal 75 bij de Langevelderslag. De code BW duidt op de binnenwatering van de Rijn tussen de sluizen in Katwijk.

De verticale as geeft het aantal waarnemingen van de bedoelde Zilvermeeuw weer, dit verdeeld over de verschillende strandpalen. Boven de grafiek staat aangegeven om welke Zilvermeeuw het gaat, daar onder de kolonie en het jaar waarin de vogel geboren is.

Alle waarnemingen vallen in de periode oktober 1989 tot november 1992. In de maanden Mei-Augustus zijn

er erg veel mensen en weinig Zilvermeeuwen op het strand waardoor ik mij er liever niet met de telescoop vertoon.

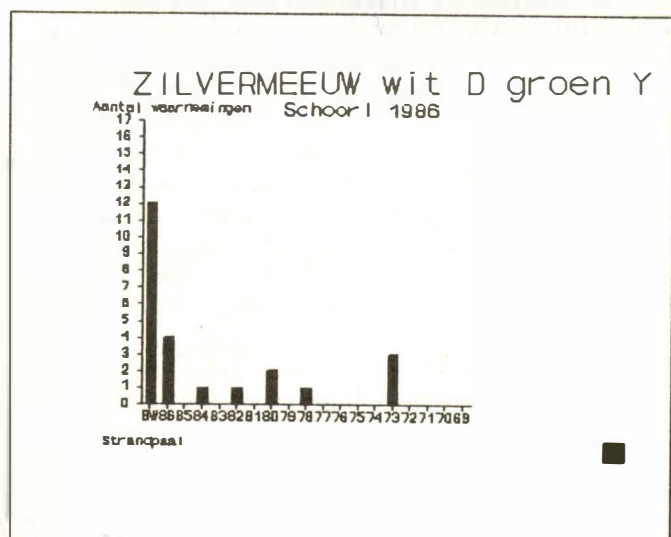
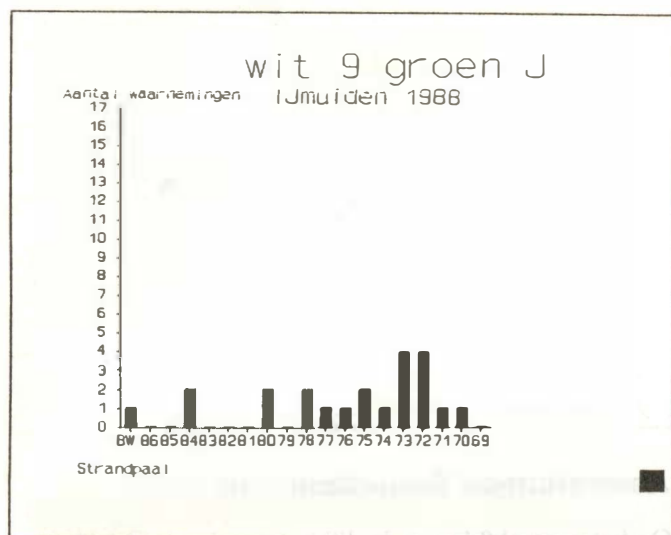
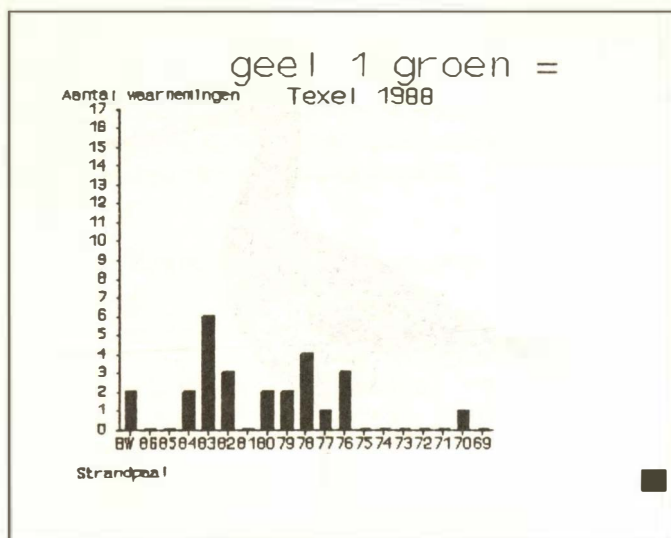
Een aantal opmerkelijke zaken zijn uit de grafieken op te maken.

Sommige Zilvermeeuwen hebben een voorkeur voor de 'stille' stranden, wit P zwart X en wit 9 groen 9 ten noorden van de Langevelderslag en wit 9 groen A deels tussen Noordwijk en de Langevelderslag en deels ten noorden daarvan.

Daarentegen zijn zwart H groen Z en wit 1 groen L vooral voor de noordwijkse boulevards te vinden! Geel 1 groen = is op het hele strand van paal 86 tot paal 76 te vinden maar juist ten noorden daarvan zeldzaam. Wit 9 groen J daarentegen houdt zich met name op bij de noordelijke strandpalen.

De binnenwatering van Katwijk wordt door een groot aantal meeuwen als 'hoogwatervluchtplaats' gebruikt. Wit D groen Y en wit 1 groen L behoren tot die groep. Wit D groen Y vliegt daarna bij eb waarschijnlijk vaker in zuidelijke richting langs het strand om te foerageren dan wit 1 groen L!

De vraag rijst natuurlijk waarom elke meeuw zo zijn eigen voorkeursplekje op het strand lijkt te hebben. Een antwoord hierop kan ik helaas niet geven, alleen een vermoeden. Misschien is het gewoon toeval. Een jonge meeuw gaat na het uitvliegen zwervend op zoek naar voedsel. Blijkt er een bepaalde plek op dat moment voedselrijk dan blijft hij daar 'hangen'. Is er daarna regelmatig aanvoer van voedsel dan keert de vogel ook na het broedseizoen weer naar zijn vertrouwde 'winter-territorium' terug. Verplaatsen is trouwens niet eenvoudig want de andere plekken op het strand zijn al ingenomen door andere meeuwen.....

Daar er inmiddels vele tien-duizenden meldingen bij dhr. Spaans en zijn medewerkers zijn binnengekomen zal het nog wel enige tijd duren voor er een totaal-overzicht op tafel komt.

Uit het kleine aantal waarnemingen van mijzelf lijken al leuke patronen naar voren te komen. Hierdoor ben ik, samen met de andere waarnemers zeer benieuwd naar dit overzicht en de bijbehorende conclusies.

Nog steeds is het mogelijk ringwaarnemingen in te zenden. Misschien richt U naar aanleiding van dit verslagje ook de kijker eens wat vaker op Zilvermeeuwen. Ontdekt U dan een geringd exemplaar, zend deze gegevens met datum en plaats van de waarneming naar: A.L. Spaans, Instituut voor Bos- en Natuuronderzoek, Antwoordnummer 1617, 6800 WC ARNHEM (geen postzegel nodig)

Losse waarnemingen kunt U ook gewoon aan mij doorbellen, dan zorg ik dat deze in Arnhem terecht komen. Hein Verkade tel. 01719-18865.

